

30/10/2018

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің ізденушісі Сайра Шамахайдың «6D020100-Философия» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін дайындаған «Құпия шежіре»: мәдени-философиялық талдау» тақырыбындағы диссертациялық зерттеу жұмысына шетелдік ғылыми кеңесшісі, профессор, философия докторы Бюлент Шенайдың

ШҚІРІ

Шамахай Сайраның диссертациялық зерттеу тақырыбы Моңғолдың құпия шежіресін талдауға арналған.

"Құпия шежіре" — 1240 жылы көне түркі-моңғол тілінде жазылған жазба мұра, рухани ескерткіш. Бұл жазба мұрада Шыңғыс ханның ата тегі, жастық шағы, моңғол тайпаларының басын қосып, "Біріккен Моңғол мемлекетін" құру жолы, тақ мұрагері Өгедей ханға дейінгі саяси және мәдени тарихы қысқаша жырмен және шебер қара сөзбен баяндалады. Шежіреден моңғол және түркі тайпаларының рухани-әлеуметтік өмірі, тарихы туралы этнографиялық деректерді, түрлі аңыз, мақал-мәтелдерді кездестіруге болады. Осыған дейін әлем ғалымдары «Құпия шежіреге» тарих, тіл, әдебиеттану, әскери істер, этнография тұрғысынан зерттеулер жасап, көптеген ғылыми еңбектер жариялады. Бірақ бұл тарихи мұра мәдени-философиялық жағынан толық танылмаған күйде. Олай болса, бұл диссертация жұмысы сол олжылықтың орнын толықтыруға өзіндік үлесін қоса алады. Ұлы жетістіктерге жетуге негіз болған руханилықты, замана сынынан сүрінбей өткен рухани құндылықтарды, озық дәстүр, үлгілерді анықтау мәселесі әлемнің кез-келген елінің рухани жетілуі үшін құнды болып табылса, әсіресе, рухани жаңғыру жолындағы Қазақстан үшін аса өзекті болып табылады.

Ізденуші Шамахай Сайра диссертациялық зерттеу жұмысының мақсаты мен міндеттерін дұрыс қойған. Зерттеу әдісі мен әдістемесі мақсаты мен міндеттеріне сәйкес келеді.

Диссертациялық жұмыстың теориялық-әдістемелік маңыздылығы — ізденуші шетелдік және қазақстандық ғылыми жұмыстарға аналитикалық шолу жасау арқылы XIII-XIV ғасырдағы моңғол тайпаларына ортақ рухани құндылықтардың дүниетанымдық негізіне, тәңірліктің жаңаша даму құбылысына, мифологемалардың түпкі мәніне, Шыңғыс хан болмысы, оның жаңашыл идеяларының қазіргі кездегі маңыздылығына басымдық берген. Пәнаралық, феноменологиялық, антропологиялық, семиотикалық, мифологемалық, компаративистік зерттеулер жүргізген. Шежіредегі рухани құндылықтардың тарихи деректер негізінде сабақтастығын анықтап, мәдени

СМОТРИ
НА ОБОРОТЪ

өзгөч үлгілерге салыстырмалы талдау жүргізе отырып, бүгінгі қазақстандық қоғам үшін рухани жаңғыруға қажетті рухани құндылықтарын айқындайды.

Диссертациялық зерттеу жұмысының ғылыми жаңалығы – Ізденуші Шамахай Сайра «Құпия шежірені» Орталық Азиядағы мәдени және идеологиялық жаңа құбылыс ретінде қарастырады. Шежіре контексінен Шыңғыс хан көшпенді тайпалардың ежелгі сенімі болған Тәңірлікке жаңа сипат бергенін, яғни, Тәңір ұғымына «Мәңгі» сөзді қосып, «Мәңгі Тәңір» атағанын, оның күллі әлемді басқарғысы келген ниетін «Көкте – Тәңір, Жерде – Қаған (хан)» тұжырымдамасымен анықтайды. Қазіргі мәдени жаһандану үрдісінің алғашқы бастамасы ретінде бағалайды. Сонымен қатар, зерттеу әдістері арқылы «Құпия шежіре» контексіндегі рухани құндылықтардың (бірлік, адалдық, әділеттілік, тұрақтылық, толеранттылық, діни еркіндік) мәдени-философиялық мәнін ашып, ілкі (арғы) тарихи сабақтастығын анықтаған.

Ізденуші зерттеу жұмыстарының нәтижесінде «Құпия шежіре» аталған бұл жазба мұра – моңғол империясының құрамына енген түркі тайпаларына қатысты ұлттың мәдени-тарихи жадын сақтайтын, рухани құндылықтардың маңыздылығын арттыратын, көшпенділер танымын жаңа қырынан ашатын, ел бірлігін дәріптеп, бірегейлікті қалыптастыратын рухани мұра» деген тұжырымға келеді.

Ізденуші Шамахай Сайраның диссертациялық зерттеу жұмысы толық аяқталған және Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің «Философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін беру ережесі» талаптарына сәйкес орындалған.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің ізденушісі Сайра Шамахайдың «Құпия шежіре»: мәдени-философиялық талдау» тақырыбындағы докторлық диссертациясын қорғауға жіберуге ұсынамын және «6D020100-Философия» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға лайық деп есептеймін.

Шетелдік кеңесші:

**Түркия, Улудаг университетінің
профессоры, философия докторы
Бюлент Шенай**

Department of Philosophy and Religious Studies
Faculty of Divinity
Uludag University, Bursa, Turkey
+90(533)5672394
bulent@uludag.edu.tr
bulent1@gmail.com
<http://uludag.academia.edu/bulentzenay>

СМОТРИ
НА ОБОРоте

30/10/2018

L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi doktora öğrencisi Saira Shamakhay'ın "6D020100-Felsefe" uzmanlık alanında Felsefe Doktoru (PhD) bilimsel unvanı almak için hazırladığı "Gizli Şecere": Kültürel-Felsefi Değerlendirme" başlıklı tez çalışmasına yurtdışı danışman, Assoc. Prof. Dr. Bülent Şenay'ın

DEĞERLENDİRME YAZISI

Shamahai Saira'nın tez çalışma konusu "Moğolların Gizli Şeceresini" değerlendirmeye yöneliktir.

"Gizli Şecere", 1240 yılında eski Türk-Moğol dilinde yazılmış bir yazılı miras, manevi abidedir. Bu yazılı kaynakta Cengiz Han'ın soykütüğü, gençliği, Moğol kabilelerini bir araya getirerek "Birleşmiş Moğol Devletini" kurması, veliaht Ögeday Han'a kadarki siyasi ve kültürel tarihi kısaca şiirle ve belig sözle anlatılmıştır. Şecerede Moğol ve Türk kabilelerinin manevi ve sosyal hayatı ve tarihi ile ilgili etnografik verileri, çeşitli efsane ve atasözleri de bulunabilir. Bugüne kadar dünya bilim adamları "Gizli Şecere"ye tarih, dil, edebiyat, askeri işler, halk bilimi açısından araştırmalar yaparak birçok bilimsel çalışmalar-yayımladılar. Fakat söz konusu tarihi miras, kültürel ve felsefi bakımdan tamamen araştırılmamış durumda bulunmaktadır. Nitekim bu tez çalışması mevcut eksikliklerin tamamlanmasına katkı sağlayabilir. Büyük başarılarla ulaşmada önem arz eden maneviliği, zamanlar boyu kaybolmadan günümüze ulaşan manevi değerleri, önde gelen gelenek ve örnekleri tespit etmek herhangi bir ülkenin manevi gelişmesi için büyük bir mahiyet teşkil eder, aynı zamanda Kazakistan için de oldukça önem kazanmaktadır.

Araştırmacı Shamakhay Saira'nın doktora tez çalışmasının amacı ve fonksiyonları doğru belirlenmiştir. Araştırma yöntem ve teknikleri tezin amacı ve fonksiyonlarına uygundur.

Tezin kuramsal ve yöntemsel önemi - Araştırmacı yurtdışı ve Kazakistan'daki bilimsel çalışmalara değerlendirme ve tarama metodunu uygulayarak XIII-XIV. yüzyıldaki Moğol kabilelerine ortak manevi değerlerin dünya görüşsel temeline, Tanrı inancının yeniden gelişme fenomenine, mit unsurlarının ilk anlamına, Cengiz Han'ın niteliği ve onun yenilikçi düşüncelerinin günümüzdeki önemine ağırlık vermiştir. Disiplinlerarası, fenomenolojik, antropolojik, semiyotik, mitolojik ve karşılaştırılmalı tahlilleri gerçekleştirmiştir. "Gizli Şecere"deki manevi değerlerin tarihi kaynaklarla ilişkisini belirterek,

СМОТРИ
НА ОБЪЕКТЕ

kültürel başyapıtları birbiriyle mukayese ederek, günümüz Kazakistan toplumu için manevi canlanmaya gerekli manevi değerleri tespit etmiştir.

Tez çalışmasının bilimsel bulgusu – Araştırmacı Shamakhay Saira “Gizli Şecere”yi kültürel ve ideolojik bakımdan Orta Asya’daki yeni olgu olarak değerlendirmiştir. Şecere’nin muhtevasını detaylı bir şekilde inceleyerek Cengiz Han’ın göçmen kabilelerin eski inançlarına temel teşkil eden Tanrı dinine yeni nitelik kazandırdığını, yani Tanrı kavramına “Mângi” sıfatını ekleyerek “Mângi (Ebedi) Tanrı” adlandırdığını, onun bütün dünyaya hüküm sürmek istediğini “Gökte – Tanrı, Yerde – Kağan (Han)” konseptiyle açıklamaktadır. Çağdaş kültürel küreselleşme sürecinin ilk önkoşulu olarak değerlendirmektedir. Aynı zamanda araştırma yöntemlerini kullanarak “Gizli Şecere”de geçen manevi erdemlerin (birlik, samimiyet, adalet, istikrar, hoşgörü, dini özgürlük) kültürel-felsefi anlamını öne çıkararak ilk tarihi ilişkisini tespit etmiştir.

Araştırmacı tez çalışma sonucunda “Gizli Şecere” olarak adlandırılan söz konusu yazılı kaynak – Moğol İmparatorluğuna bağımlı Türk topluluklarına ilişkin ulusun kültürel-tarihi hatırasını taşıyan, manevi değerlerin önemini artıran, göçebeler kavramına yeni açıdan bakan, millet birliğinin üzerinde durarak birleşmeyi sağlayan manevi miras” görüşünü ifade etmiştir.

Araştırmacı Shamakhay Saira’nın “Gizli Şecere”: Kültürel-Felsefi Değerlendirme” başlıklı Doktora tezi bilimsellik ve güncellik bakımından yüksek düzeydedir. Tez çalışması tamamlanmış ve Kazakistan Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı Eğitim ve Bilim Alanı Kontrol Komitesinin “Felsefe Doktoru (PhD) Bilimsel Unvanı Verme Yönetmeliği” şartlarına uygun olarak hazırlanmıştır.

L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi doktora öğrencisi Saira Shamakhay’ın “Gizli Şecere”: Kültürel-Felsefi Değerlendirme” başlıklı Doktora Tezini savunmasını öneririm ve “6D020100-Felsefe” uzmanlık alanında Felsefe Doktoru (PhD) bilimsel unvanı kazanmasını uygun buluyorum.

Yurtdışı Danışman:

Bülent ŞENAY, Prof. Assoc. Dr.

Department of Philosophy and Religious Studies
Faculty of Divinity
Uludag University, Bursa, Turkey

&
Personal Representative of the OSCE Chairperson-in-Office
on Combating Intolerance and Discrimination against Muslims
+90(533)5672394

bshanay@uludag.edu.tr

bulend1@gmail.com

http://uludag.academia.edu/bulentsenay

Приказ №7
город Астана

«07» января 2019 года

о назначении

приказываю:

1. Назначить Абинкасимова Мурата Саматовича, переводчиком-редактором с правом проверки переводов и удостоверения верности переводов у нотариуса следующих языков:

Азербайджанский, Английский, Арабский, Армянский, Белорусский, Болгарский, Вьетнамский, Греческий, Испанский, Итальянский, Казахский, Киргизский, Китайский, Корейский, Молдавский, Монгольский, Немецкий, Нидерландский, Польский, Румынский, Сербский, Таджикский, Турецкий, Туркменский, Узбекский, Украинский, Французский, Чешский, Японский.

2. Для исполнения настоящего приказа наделить Абинкасимова Мурата Саматовича правом подписи переводов.

Абинкасимов Мурат Саматович

С приказом ознакомлен

«07» января 2019 года

СМОТРИ
НА ОБОРОТЕ

Двадцать пятого декабря 2019 года, я, Аргинбеков Бахытбек Зилгаринович, частный нотариус территориального нотариального округа г. Нур-Султан, действующий на основании государственной лицензии № 0001894 от 07 июля 2004 года, выданной Министерством юстиции Республики Казахстан, свидетельствую подлинность подписи, сделанной переводчиком Абинкасимовым Муратом Саматовичем. Личность подписавшего документ установлена, дееспособность и полномочия его проверены.

Зарегистрировано в реестре за № 1457

Сумма, оплаченная нотариусу: ст. 611 НК РК, ст.30-1 ЗПК «О нотариате»

Нотариус

[Handwritten signature]

